

3 (Sem-3/CBCS) SKT HG/RC

2 0 2 3

SANSKRIT

(Honours Generic/Regular)

Paper : SKT-HG/RC-3016

**[Basic Principles of Indian Medicine
System (Āyurveda)]**

Full Marks : 80

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

UNIT—I

(Introduction to Indian Medicine System : Āyurveda)

(Marks : 20)

1. Answer the following : 1×3=3

তলত দিয়াবোৰৰ উত্তৰ দিয়া :

**(a) By which name ancient Indian medical
system was known?**

প্রাচীন ভাৰতীয় চিকিৎসা পদ্ধতিক কি নামেৰে জনা যায় ?

(2)

(b) Which Veda is regarded as the source of Āyurveda?

কোনখন বেদক আয়ুৰ্বেদৰ উৎস বুলি ধৰা হয় ?

(c) What is the meaning of the term 'Āyuh'?

'আয়ুঃ' শব্দৰ অৰ্থ কি ?

2. What is the definition of health according to Āyurveda?

2

আয়ুৰ্বেদৰ মতে স্বাস্থ্যৰ লক্ষণ কি ?

3. Write a short note on অগদন্ত or কৌমারমৃত্য.

5

অগদন্ত নাইবা কৌমাৰভূত্যৰ বিষয়ে চমু টোকা লিখা।

4. Prepare a brief note on ancient Indian medical system.

10

প্ৰাচীন ভাৰতীয় চিকিৎসা পদ্ধতি সম্বন্ধে এক নাতিদীৰ্ঘ টোকা প্ৰস্তুত কৰা।

Or / নাইবা

Write a note on Caraka's contribution of ancient Indian medical system.

প্ৰাচীন ভাৰতীয় চিকিৎসাত চৰকৰ অৱদান বিষয়ক এক টোকা প্ৰস্তুত কৰা।

24A/214

(Continued)

(3)

UNIT—II

(Basic Principles of Āyurveda)

(Marks : 20)

5. Answer the following :

1×3=3

তলত দিয়াবোৰৰ উত্তৰ দিয়া :

(a) What is ত্ৰিগুণ in Āyurveda?

আয়ুৰ্বেদত ত্ৰিগুণ বুলিলে কি বুজা ?

(b) Which one is the first among the পঞ্চমহামূত্ৰs?

পঞ্চমহামূত্ৰৰ ভিতৰত কোনটো প্ৰথম ?

(c) What is ত্ৰিমল?

ত্ৰিমল কি ?

6. What do you mean by ত্ৰয়োদশাগ্নি?

2

ত্ৰয়োদশাগ্নি বুলিলে কি বুজা ?

7. Discuss the concept of পিত্ত or কফ.

5

পিত্ত বা কফৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

8. Prepare a note on eight ways to diagnose diseases in Āyurveda.

10

আয়ুৰ্বেদত উল্লেখিত ৰোগ নিৰ্ণায়ক আঠবিধ উপায় সম্বন্ধে এক টোকা প্ৰস্তুত কৰা।

24A/214

(Turn Over)

(4)

Or / নাইবা

Write a note on Āyurvedic understanding of lifestyle and concepts of preventive medicine.

জীৱনধাৰণৰ পদ্ধতি আৰু প্ৰতিৰোধক সম্বন্ধে আয়ুৰ্বেদত থকা ধাৰণা বিষয়ক এক টোকা লিখা।

UNIT—III

(Dietetics, Nutrition and Treatment in Āyurveda)

(Marks : 20)

9. Answer the following : 1×3=3

তলত দিয়াবোৰৰ উত্তৰ দিয়া :

(a) What is বমন in Āyurveda?

আয়ুৰ্বেদত বমন বুলিলে কি বুজায় ?

(b) What is বাজীকৰণ in Āyurvedic treatment?

আয়ুৰ্বেদ চিকিৎসাত বাজীকৰণ কি ?

(c) In Āyurvedic treatment Enema is known as _____.

(Fill in the blank)

আয়ুৰ্বেদ চিকিৎসাত 'এনিমা'ক _____ নামেৰে জনা যায়।

(খালী ঠাই পূৰ কৰা)

24A/214

(Continued)

(5)

10. How many types of আহাৰ have been accepted in the Āyurveda? What are those? 2

আয়ুৰ্বেদত আহাৰ কেই প্রকাৰ ? কি কি ?

11. Discuss the role of diet for good health according to Āyurveda. 5

আয়ুৰ্বেদ অনুসৰি সুস্বাস্থ্যৰ ক্ষেত্ৰত আহাৰৰ ভূমিকা কি, আলোচনা কৰা।

12. Discuss the Āyurvedic prenatal and postpartum care for healthy mothers and babies. 10

আয়ুৰ্বেদ অনুসৰি সন্তান ভূমিষ্ঠ হোৱাৰ আগৰ আৰু পিছৰ মাতৃ আৰু শিশুৰ যতন সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা।

Or / নাইবা

Discuss the basic principles of Āyurvedic pharmacology.

আয়ুৰ্বেদৰ ঔষধবিজ্ঞানৰ মূল নিয়মসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

UNIT—IV

(Important Medicinal Plants in Āyurveda)

(Marks : 20)

13. Choose the correct answer : 1

শুদ্ধ উত্তৰ বাচি উলিওৱা :

Alovera refers to Hing / Methi / Ghṛtakumārī.

এল'ভেৰা শব্দটোৰ অৰ্থ হ'ল হিং / মেথি / ঘৃতকুমারী।

24A/214

(Turn Over)

14. Write two uses of Tulasī in Indian household. 2
ভাৰতীয় গৃহসমূহত তুলসীৰ দুটা ব্যৱহাৰৰ বিষয়ে লিখা।
15. Write a short note on any one of the following : 2
তলৰ যি কোনো এটাৰ বিষয়ে চমু টোকা লিখা :
আমলক ; সৰ্পগন্ধা ; নিম ; অশ্বগন্ধা।
16. Write a note on the importance of the plant called Haridrā. 5
হৰিদ্ৰাৰ গুৰুত্বৰ বিষয়ে এটা টোকা লিখা।
17. Write a note on 'সুশ্ৰুতসংহিতা'. 10
'সুশ্ৰুতসংহিতা'ৰ ওপৰত এটা টোকা প্ৰস্তুত কৰা।

Or / নাইবা

Discuss the medicinal uses of the Arjuna, Guggulu, Brāhmī, Blackberries.

অৰ্জুন, গুগুলু, ব্ৰাহ্মী, ক'লা জামু গছৰ ঔষধীয় ব্যৱহাৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

★ ★ ★